

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
BAŞKANLIĞI
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1433
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.02.2025/50
Karar Numarası : 2025/36
Başvuran : M.S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sungurlu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumunda dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediği, infaz ve koruma memurları tarafından kendisine kötü muamelede bulunduğu, rahatsızlığı bulunmasına rağmen hastaneye sevk edilmediği, diyetine uygun yemek verilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;
- Dilekçelerinin ilgili muhataplarına gönderilmediğini,
 - Farklı tarihlerde (15/4/2024, 16/4/2024, 20/4/2024, 22/4/2024, 12/6/2024, 14/6/2024) infaz ve koruma memurları tarafından kendisine kötü muamelede bulunduğunu,
 - Farklı tarihlerde hastaneye sevkini talep etmesine rağmen sevk edilmediğini,
 - Çeşitli sağlık sorunlarının bulunduğunu, diyetine uygun yemek verilmediğini,
 - Kurum revirinde görev yapan hekimi şikâyet etmesi üzerine hekimin kendisini revire çağırdığını, hekimin kendisine hoş olmayan sözler sarf ederek infaz ve koruma memuruyla birlikte kendisini darp ettiğini iddia etmektedir.
3. Muhatap Sungurlu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;
- Başvuranın Kuruma geldiği tarihten itibaren dilekçelerinin ilgili muhataplarına ulaştırıldığı,
 - Talebi halinde hastaneye sevk edildiği, buna ilişkin tutanakların tanzim edildiği, acil durumlarda Acil Çağrı Merkezi aracılığıyla anlık müdahalelerde bulunduğu,
 - Sungurlu Devlet Hastanesine sevk sonrası diyetisyen tarafından oluşturulan diyet yemek raporuna istinaden başvuranın sağlık durumuna uygun diyet menülerin verildiği,
 - Başvuranın kötü muameleye maruz kaldığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı,
 - Revir biriminde meydana geldiği iddia edilen darp ve cebir olayına ilişkin soruşturma neticesinde Kurum hekiminin herhangi bir kusurunun olmadığı yönünde kanaate ulaşıldığı, infaz ve koruma memurlarının başvurana yönelik darp ve cebir eyleminde bulunmadıkları,
 - Başvuranın belirttiği tarihlerdeki kamera kayıtlarına kayıt süresinin 90 gün olması nedeniyle

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ulaşılamadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur. ve sonucunda; (...) c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı (...) yönlerinden incelenir."

9. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini re'sen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

Başvurucunun kötü muameleyle maruz kaldığı ve darp edildiği iddiasına ilişkin olarak;

12. Başvuran farklı tarihlerde infaz ve koruma memurları tarafından kötü muameleyle maruz kaldığını, revirde hekim ve infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini iddia etmiştir.

13. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz ... "

14. Aynı Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese insanca ve kişinin doğuştan sahip olduğu onura saygı gösterilerek davranılır."

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "İşkence yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."

16. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa Konseyi, Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [CPT], Hapsedilme, 1992, para. 44).

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), kötü muamele konusundaki iddiaların uygun delillerle desteklenmesi gerektiğine işaret eder (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No: 15473/89, 22/9/1993, para. 30). *"İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir."* (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161; AİHM, *Labita/İtalya*, B. No: 26772/95, 6/4/2020 para. 121.) *"Bu bağlamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır."* (AİHM, *Tanlı/Türkiye*, B. No: 26129/95, 10/4/2001, para. 109.)

18. AİHM, yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla kesin bir kanıya varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

19. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre; kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). Benzer bir kararında AYM, *"Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir. İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için, her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir. Bu bağlamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır. Ancak bu uygun koşulların tespiti halinde bir kötü muamelenin varlığından bahsedilebilir."* şeklinde bir yaklaşım sergilemiştir (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95).

20. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi gerektiği genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğüne başvurana ait olmasına rağmen başvuru tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak

söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin Kaya*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

21. Başvuran darp edildiğini ve kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmüş olsa da; bu iddiaya ilişkin açık, anlaşılır ve detaylı bilgiler vermemiş, kanıtlanabilir deliller sunmamıştır. Bu kapsamda; mevcut iddianın soyut beyan niteliğinde kaldığı, somut delillerle desteklenmediği ve kanıtlanabilir nitelikte olmadığı anlaşılmış olup başvuranın mezkûr iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirildiğinden kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvurucunun hastaneye sevk edilmediği ve diyetine uygun yemek verilmediği iddialarına ilişkin olarak;

22. Başvuran hastaneye sevklerinin talebine rağmen gerçekleştirilmediğini, sağlık sorunları olmasına rağmen diyetine uygun yemek verilmediğini iddia etmiştir. Başvuranın ... ve ... sayısıyla kayda alınan dilekçelerinde aynı konuya ilişkin Kurumumuza başvuru yaptığı, başvurusuna ilişkin yapılan inceleme ve değerlendirme neticesinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu tarafından 10/10/2024 tarihli toplantıda 2024/1083 karar numarasıyla *kötü muamele yasağının ihlal edilmediği* kararı verildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, başvuranın mezkûr iddiasının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 67'nci maddesinde yer alan hükümler gereği kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Başvurucunun dilekçelerinin muhataplarına gönderilmediği iddiasına ilişkin olarak;

23. Başvuran dilekçelerinin ilgili muhataplarına gönderilmediğini iddia etmiştir. Başvuranın ... ve ... sayı ile kayda alınan dilekçeleri ile aynı konuya ilişkin Kurumumuza başvuru yaptığı, başvuruya ilişkin yapılan inceleme ve değerlendirme neticesinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu tarafından 10/10/2024 tarihli toplantıda 2024/1083 karar numarasıyla *kabul edilmezlik* kararı verildiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda, başvuranın mezkûr iddiasının Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 67'nci maddesinde yer alan hükümler gereği kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/2/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye